

Konfederalizmin Anlamı

Murray Bookchin

03.11.1990

İçindekiler

Ademimerkeziyetçilik ve Kendi Kendine- Yeterlilik	5
Ademimerkeziyetçiliğin Problemleri	10
Konfederalizm ve Karşılıklı Bağımlılık . .	15
İkili İktidar Olarak Konfederasyon	22

Çok az argüman, yüz-yüze katılımcı demokrasi durumuna karşı çıkmak için bizim “kompleks bir toplumda” yaşadığımız iddiasından daha etkili bir şekilde kullanılmıştır. Bize modern nüfus merkezlerinin taban düzeyinde doğrudan karar vermeye izin vermek için fazla büyük ve nüfusça yoğun olduğu söyleniyor. Ve ekonomimiz ticaretin ve üretimin karışıklıklarını çözmek için, muhtemelen, çok “küresel” dir. Günümüzün ulusgeçişli, genellikle yüksek derecede merkezleşmiş toplumsal sisteminde, devlet içinde katılımı artırmanın, bürokratik kurumların etkinliğini azaltmanın politik ve ekonomik yaşam üzerindeki halk kontrolünün ütopyik “lokalist” tasarımlarını geliştirmekten daha iyi olduğu tavsiye edilir.

Bu gibi argümanların sıklığına rağmen, merkezîyetçilerin hepsi “halka-veya en azından onların temsilcilerine-daha fazla güç” düsturuna inanmaları nedeniyle gerçekten “lokalist”tirler. Ve hiç şüphesiz iyi bir temsilci her zaman “seçmenlerinin” (“yurttaşlar” kelimesinin yerine vekalet eden bu kelimeyi kullanmak bir başka kibirdir) isteklerini öğrenmek için can atar.

Fakat yüz-yüze demokrasi? Bizim “kompleks” modern dünyamızda ulus-devlete herhangi bir demokratik alternatife sahip olabileceğimiz rüyasını unutun! Çoğu pragmatik insan, sosyalistler dahil, sıklıkla “lokalizm”in bu çeşidine ilişkin tartışmalar-

dan tamamiyle vazgeçmektedirler-en iyi durumda iyi niyetli alçakgönüllülükleri ile, en kötü durumda tamamiyle alay ederek. Gerçekten de, yıllar önce, 1972’de, bir demokratik sosyalist olan Jeremy Brecher *Root and Branch* dergisinde, *Kıtlık-Sonrası Anarşizm*’de vurguladığım, lokalist görüşün, sözgelimi Troy’u, New York’u Hudson Nehri’ne dökülen, oradan da nehir yönündeki Perth Amboy gibi şehirlerin içme suyuna karışan arıtılmamış atıklardan nasıl koruyabileceğini açıklamamı istemişti.

Merkezileştirilmiş yönetim konusunda Brecher’inki gibi düşünceler, dış görünüşlerinde oldukça zorlayıcı görünüyorlar. Bu “demokratik” bir düşünce şüphesiz, ama hala, büyük ölçüde bir yeri ekolojik olarak bağlı olduğu bir diğer yerden korumanın gerekliliğine inanmaktadır. Fakat ademimerkezleşmeye karşı olan ve Perth Amboy’un içme suyunun kaderinden petrole olan “bağımlılık” iddiamıza kadar uzanan, geleneksel ekonomik ve politik argümanlar, çok sayıda sorunlu kabüllere dayanmaktadır. En rahatsız edici olanı ise ekonomik statükonun bilinçsiz bir kabülüne dayanmalarındır.

Ademimerkeziyetçilik ve Kendi Kendine-Yeterlilik

Şimdi var olanın zorunlu olarak var olacağına kabulü tüm düşsel düşüncüyü aşındırarak yok etmektedir (günümüz radikallerinin devlet sosyalizmi ve pazar ekonomisinin hatalarıyla uğraşmaktansa “pazar sosyalizm”ini bağırlarına basma eğilimleri bunun kanıtıdır). Elbette sabah kahvaltısında mutlaka olmasını isteyenler için kahve ya da eşyalarının kullanat ekonomisi tarafından bilinçli bir mühendislikle üretilmiş ıvır zıvırlardan daha dayanıklı olmasını isteyen insanlar için egzotik metaller ithal etmek zorunda olacağız. Fakat on milyonlarca insanın tamamen irrasyonel bir şekilde içine tıktığı, kuşkusuz boğulan kent kuşakları bir tarafa, günümüzün savurgan uluslararası iş bölümü insan gereksinimlerini sağlamak için varolmak zorunda mıdır? Yoksa bu uluslararası şirketlerin aşırı kazançlarını sağlamak için mi yaratılmıştır? Üçüncü Dünya’nın kaynaklarının yağmalanmasını, nihai ürünleri hava kirliliği ve petrol-kaynaklı kansorejen maddeler içeren petrol-zengini alanları ile modern ekonomik yaşamı çılğincasına birbirine kenetlenmenin ekolojik sonuçlarını görmezden mi geleceğiz? Bizim “global ekonomi”mizin endüstriyel burjuva bürokrasisinin ve re-

kabetçi büyü ya da öl pazar ekonomisinin sonucu olduğu gerçeğini görmezden gelmek inanılmaz derecede miyopiktir.

Kendi kendine yeterliliğin belirli bir ölçüsünü elde etmek için akla yatkın ekolojik düşüncelerin sebeplerini araştırmak hemen hemen hiç gerekli değildir. Çevre yönelimli insanların büyük çoğunluğu, terimi gerçek anlamında kullanırsak,

ulusal ve uluslararası iş bölümünün kitlesel olarak çok savurgan olduğunun farkındadır. Çok büyük bir iş bölümü yalnızca geniş bürokrasiler şeklinde aşırı miktarda organizasyonun ortaya çıkmasına ve çok uzaklardan ulaştırılan malların aşırı tüketilmesine yol açmaz; aynı zamanda atıkları etkin bir şekilde geri döndürme, kaynağı aşırı yoğunlaştırılmış endüstri ve nüfus merkezleri olabilen kirlilikten kaçınma ve yerel veya bölgesel ham maddelerin mantıklı kullanımını gerçekleştirme olasılıklarını da düşürür.

Diğer taraftan zanaat, tarım ve endüstri topluluklarının, konfederal olarak organize olmuş tanımlanabilir komünler ağına hizmet ettiği nispeten kendine yeterli toplumlarda, bireylerin karşı karşıya getirildikleri ve zengin bir bireysellik ve yeterlilik duygusu ile çevrili kişiliklere daha fazla yönelme fırsatlarının zenginleşeceği gerçeğini göz ardı edemeyiz. Yurttaşın ve çevrenin birbirini kuşattıkları Yu-

nan ideali-ki bu Charles Fourier'in ütopik çalışmalarında yeniden ortaya çıktı-geçen yüzyılın anarşistleri ve sosyalistleri tarafından uzun bir süre el üstünde tutuldu.

Bireyin kısaltılmış bir iş haftası boyunca (veya Fourier'in ideal toplumunda verilen bir günü boyunca) üreticiliğini birçok farklı konuya adama fırsatı, bedensel ve entellektüel aktivite ayrımının üstesinden gelmede, bu temel iş ayrımının yarattığı statü farklılıklarını aşmada ve zanaat yoluyla endüstriden yiyecek yetiştiriciliğine doğal bir geçiş sağlayan deneyimlerinin zenginliğini arttırmada can alıcı bir faktör olarak görülmüştür. Böylece kendi-kendine yeterlilik, çeşitlendirilmiş deneyimler, yeterlilikler ve güvenceler tarafından güçlendirilmiş daha zengin bir benliğe yönlendi. Bugün yazık ki bu vizyon solcular ve çoğu çevreci tarafından pragmatik liberalizme doğru kayma ve radikal hareketlerin kendi vizyoncu geçmişlerini trajik bir şekilde ihmal etmeleriyle birlikte yitirildi.

Bizim yalnızca tutarlı ekolojik pratikleri takip etmeyi değil ekolojik bir tarzda yaşamamanın ne olduğunu görme gücümüzü kaybetmememiz gerektiğini düşünüyorum. Bizlere "ekolojik bir sorumlulukla" nasıl konserve yapılacağını, enerjinin nasıl harcanacağını, yemek yeneceğini ve alışveriş yapılacağını öğreten sayısız el kitabı, daha temel bir ihtiyaç olan

terimin gerçek anlamı ile ekolojik olarak düşünmeyi -evet, düşünmek- ve yaşamayı yansıtan karikatürlerdir. Bu nedenle organik olarak bahçecilik yapmanın çiftçilik yapmaktan daha iyi bir biçim ve gıda sağlamak için daha iyi bir kaynak olduğunu belirtmek isterim; bunların hepsinin de ötesinde kişinin, kişisel olarak yaşamak için tükettiği pek çok maddeyi yetiştirmesi ve ondan sağladıklarını çevresine geri döndürmesi kişinin yiyecek ağına doğrudan katılmasını sağlayan bir yoldur.

Yiyecek bu şekilde bir gıda malzemesi çeşidi olmaktan daha fazla birşey olur. Birinin işlediği toprak, yetiştirdiği ve tükettiği canlılar, hazırladığı gübre –hepsi insanın vücudunu olduğu kadar ruhunu da beslemek için ekolojik bir süreklilikte birleşirler, kişinin duyarlılığını çevremizi saran insani ve insani olmayan dünyaya paylaşırlar. Çoğu hem görünüş olarak “doğal” manzaraların pasif izleyicileri olan hem de ritüellerin, sihirin ve pagan tanrıçalarının veya bunların hepsinin birden hayranı olan, en müthiş insan etkinliklerinden birinin –yani yiyecek yetiştiriciliğinin- ekolojik duyarlılığı (ve tinselliği diyebiliriz, izin verirseniz), ekolojik tinselcilik adına gerçekleştirilen tüm büyülerden ve gizli sözlerden daha fazla besleyeceğini düşünemeyen gayretkeş “tinselciler” beni sıkça şaşkınlık içinde bırakmaktadırlar.

Demek ki ulus-devletin çözülmesi ve katılımcı demokrasinin onun yerine geçmesi gibi muazzam değişimler yalnızca politik yapının kendisinin değiştiği psikolojik bir vakumda ortaya çıkmazlar. Ben, radikal olarak yönünü ademimerkeziyetçiliğe, katılımcı demokrasiye çeviren; komüniteryan ve ekolojik prensiplerin rehberlik ettiği bir toplumda Hudson nehrinin sularının böylesine kirletilmesine izin vermek gibi sorumsuzluk yüklü bir toplumsal kirlenmeyi seçmeyecek olan insanların desteklenmesinin tek akılcı yol olduğunu söyleyerek Jeremy Brencer'a karşı çıktım. Ademimerkeziyetçiliğin, bir yüz-yüze katılımcı demokrasinin ve topluluk değerleri üzerine radikal bir vurgunun herbiri bir bütünün parçaları olarak görülmevidir-bunlar otuz yıldan daha uzun bir zaman boyunca savunduğum vizyonun içinde her zaman mutlaka yer aldılar. Bu bir "parça" yalnızca yeni bir politikayı değil yeni bir politik kültürü de içerir ki bu düşünmenin ve hissetmenin yeni yollarını ve doğal dünyada tecrübe ettiğimiz yolları içeren yeni insanlararası ilişkileri de kapsayan bir şeydir. "Politika" ve "yurttaşlık" gibi kelimeler geçmişte kazandıkları zengin anlamlar tarafından yeniden tanımlanabilir ve günümüz için genişletilebilir.

Uluslararası iş bölümünün, yerel ve bölgesel kaynakları kullanma, ekoteknolojileri uygulama, akılcı (şüphesiz sağlıklı) çizgilerle insan tüketimini

yeniden ölçeklendirme ve yaşamın (kullan-at yerine) dayanıklı araçlarını sağlayan kaliteli üretimi vurgulama yolu ile büyük ölçüde nasıl zayıflatılabileceğini -madde madde- göstermek çok zor değildir. Üzücü olan, 1965'te "Özgürlükçü Bir Teknolojiye Doğru" isimli makalemde kısmen biraraya getirdiğim ve değerlendirdiğim bu olanakların toplandığı hatırı sayılır envanterin, ekoloji yönelimli yeni nesile ulaşılabilirlik açısından çok geçmişte yazılmış olmasının sıkıntısını çekmesidir. Aslında o makalede, bölgesel integrasyonu ve ekokomünler arasındaki bağlantı gerekliliğini tartışmıştım. Çünkü ademimerkezileşmiş komünler kaçınılmaz surette birbirlerine muhtaçtırlar.

Ademimerkeziyetçiliğin Problemleri

Eğer çoğu pragmatik insan ademimerkeziyetçiliğin önemi konusunda körse, ekoloji hareketindeki insanların çoğu "lokalizm" ile ilgili çok reel problemleri-dünya çapında ekonomik ve politik yaşamın tam bir kilitlenmesini besleyen globalizm ile artırılan problemlerden daha az sıkıntılı olmayan problemleri-ihmal etmeye eğilimli demektir. Daha

önce de belirttiğim gibi böylesi bütünsel olan kültürel ve politik değişimler olmaksızın lokalist izolasyon ve kendi-kendine yeterlilik derecesini vurgulayan ademimerkeziyetçiliğin nosyonları kültürel dargörürlüğe ve şovenizme yol açabilir. Dar görüşlülük, kültürlerin biricikliğine, ekosistem ve ekobölgelerin özgünlüklerine ve katılımcı demokrasiyi mümkün kılan insani olarak ölçeklendirilmiş bir komün hayatı gereksinimine tepeden bakan "global" düşünce denli ciddi problemlere öncülük edebilir. Bu, çok iyi kalpli fakat daha ziyade naif bir uç noktaya doğru savrulma eğilimi olan ekoloji hareketi içinde bugün hiç de küçümsenecek bir konu değildir. Dünyayı diğer insanlarla ve yaşamın insan-olmayan formları ile paylaşmanın bir yolunu bulmamız gerektiğini, ki bu aşırı "kendi-kendine" yeterli topluluklarda bulunması oldukça zor bir görüştür, bundan daha fazla vurgulu bir şekilde tekrarlayamam.

Yerel olarak kendi-kendine güveni ve kendi-kendine yeterliliği savunan bu insanların niyetlerine saygı duymama rağmen, bu kavramlar çok yanlıcı olabilir. Institute for Local Self-Reliance'dan David Morris ile, örneğin, eğer bir komün ihtiyacı olan şeyleri üretebilecekse belki de böyle yapması gerektiği konusunda kesinlikle hemfikir olabilirim. Fakat kendi-kendine yeterli komünler, tarihsel olarak

kadın ve erkekleri çoğunlukla çok çalışmaktan erken yaşlandıran ve komünün mevcut sınırlarının ötesinde politik hayata çok az zaman veren köy yaşamına geri dönülmediği sürece, ihtiyacı olan herşeyi üretmezler.

Şunu söylemekten çok üzgünüm ki ekoloji hareketi içinde Taş Çağı Tanrı(ça)larından bahseden aşırı emek-yoğun bir ekonomiye dönüşü destekleyen insanlar var. Lokalizm, ademimerkezleşme ve kendikendine yeterlilik ideallerine daha fazla ve daha tam anlamlar vermek zorunda olduğumuz açık.

Bugün, kalitesi yüksek kullanışlı ürünlerin üretimine odaklanmış ekolojik bir toplumda yaşamın temel araçlarını-ve çok daha fazlasını-üretebiliriz. Buna rağmen ekoloji hareketi içinde olanların bazıları, hala, bir topluluğun sahip olduğu kaynaklara karşı mülkiyetçilik duygusuyla bir tekel girişimci gibi davrandığı bir çeşit "kollektif" kapitalizm fikrini sıklıkla destekleme noktasına gelmektedirler. Böylesi bir kooperatifler sistemi, kooperatifler "burjuva hakları" ağına-yani, bir topluluğun diğerlerine gönderdikleri karşılığında alacaklarının tam meblağına odaklanmış olan kontratlara ve muhasebeleşmeye-dolaşmış iken bir kez daha bir pazar sistemi tarzı yayılımın başlangıcına alamet eder. Bu bozulma Haziran 1936'da işçilerin yatırımları kamulaştırmasından sonra -CNT'lerin İspanya

Devrimi'nin ilk zamanlarında kavgasını verdikleri bir pratik-Barselona'da kapitalist girişimler gibi işleyen işçi kontrollü girişimlerin bazıları arasında görüldü.

Ne yazık ki, ne ademimerkezleşme ne de kendi-kendine yeterliliğin kendi içlerinde tek başlarına demokratik olmak zorunda olmadıkları gerçeği ile karşı karşıyayız. Plato'nun Cumhuriyet'indeki ideal şehir gerçekten kendi-kendine yeterli olabilecek şekilde tasarlanmıştı, fakat şehrin kendi-kendine yetmesi bir filozof elit kadar bir savaşçıyı da koruma anlamına geliyordu. Gerçekten şehrin kendi-kendine yeterliliğini koruma kapasitesi, Isparta gibi, dış kültürlerin görünüşteki "çürütücü" etkisine direnme yeteneğine bağlıydı (Doğu'nun kapalı toplumlarının çoğunda bunun hala geçerli olan bir karakteristik olduğunu söyleyebilirim). Benzer bir şekilde ademimerkezleşme, kendi içinde ekolojik bir topluma sahip olacağımız konusunda hiçbir güvence sağlamaz. Ademimerkezleşti-rilmiş bir toplum kolaylıkla en katı hiyerarşilerle birlikte var olabilir. Bunun çarpıcı örneklerinden biri, prenze ait, dükalık ve baroniyel hiyerarşilerinin gayet ademimerkeziyetçi topluluklarda temellendiği toplumsal bir düzen olan Avrupa ve Oryantal feodalizmidir. Fritz Schmacher'e olan tüm saygıyla birlikte, küçük olan her zaman güzel olmak zorunda değildir.

Ne de insani ölçekli toplulukların ve "uygun teknolojilerin" kendi içlerinde otoriter topluluklara karşı bir garanti teşkil ettikleri sonucunu çıkarabiliriz. Aslında yüzyıllar boyunca insanlık köylerde ve kasabalarda, genellikle sıkı sosyal bağlarla ve hatta mülkiyetin komünistik formları ile birlikte yaşadı. Fakat bunlar despotik imparatorluk devletleri için maddi temelleri sağladılar. Bunlar, ekonomik ve mülkiyetçi terimlerle düşünüldüğünde Herman Daly gibi ekonomistlerin "büyüme karşıtı" bakış açılarında önemli bir itibar kazanabilirler, fakat Hindistan ve Çin'deki en dehşet verici Oryantal despotizmlerin inşasında kullanılmış olan sağlam tuğlalardı. Bu kendi-kendine yeterli, ademimerkeziyetçi komünleri, kendilerini yerle bir eden ordular ile hemen hemen aynı derecede korkutan şey, onları yağmalayan emperyal vergi toplayıcılarıydı.

Eğer, bu tip toplulukları, ademimerkeziyetçi oldukları, kendi-kendine yetebildikleri, veya küçük, veya "uygun teknolojiler" ile çalıştıkları için göklere çıkarırsak, onların ayrıca kültürel olarak durgun olduğunu ve dışarıdan gelen elitlerin kolayca hükümleri altına girdiklerini görmezlikten gelmek zorunda kalırız. İçlerindeki görünüş organik fakat geleneğe-bağlı bu işbölümü, dünyanın değişik yerlerindeki aşırı baskıcı ve alçaltıcı kast sistemlerine-

bugün hala Hindistan'da sosyal yaşamı bezdiren kast sistemine-çok iyi temel oluşturmuş olabilir.

Kulağa çok ters gelme riskine rağmen ademimerkezileşmenin, lokalizmin, kendi-kendine yeterliliğin ve hatta konfederasyonun-her birinin yalnız başına ele alınmasıyla-ekolojik olarak rasyonel bir toplum kurmamızı sağlamanın garantisini oluşturmayacağını vurgulama zorunluluğunu hissediyorum. Gerçekte bunların herbiri tarihin farklı dönemlerinde cemaat topluluklarını, oligarşileri ve hatta despotik rejimleri desteklediler. Kuşkusuz, bu terimlerin kullanımı etrafında biraraya gelen kurumsal yapılar olmaksızın ve onları birbirleri ile bütünleştirerek ele almaksızın ekolojik yönelimli özgür bir toplum oluşturmayı ümit edemeyiz.

Konfederalizm ve Karşılıklı Bağımlılık

Ademimerkeziyetçilik ve kendi-kendine ayakta kalma, saf yerelçilikten daha kapsayıcı bir toplumsal organizasyon prensibini içermek zorundadır. Ademimer-keziyetçilik, kendi-kendine yeterliliğe yaklaşma, insani ölçekte topluluklar, eko-teknolojiler ve benzeri şeyler ile birlikte, bir-

birine demokratik ve gerçekten komüniteryan bir tarzda karşılıklı bağımlı, kısaca liberter tarzda bir konfederalizme zorunlu olarak muhtacız.

Birçok makale ve kitabımda (özellikle *The Rise of Urbanization and the Decline of Citizenship*'ta) konfederal yapıların tarihini antik ve ortaçağdan onaltıncı yüzyılın erken dönemleri süresince İspanya'da varolan *Comuneros*'lardan 1793'ün Paris seksiyon hareketlerine kadarki modern konfederasyonlara ve daha yakın tarihli, özellikle 1930'ların İspanyol Devrimi'ndeki Anarşistlerin konfederasyon girişimlerine kadar baştan sona ayrıntılarıyla anlattım. Bugün ademimerkeziyetçiler arasında ciddi yanlış anlamalara neden olan şeylerin başında, hemen hemen bütün durumlarda konfederasyonun-en azından kapalılığa ve dar görüşlülüğe doğru kayan ademimerkeziyetçi topluluk eğilimlerine ters yönde eğilim gösteren bir konfederasyonun-gerekliliğini sıklıkla görememe hatası gelmektedir. Eğer konfederalizmin ne anlama geldiği hakkında açık bir fikrimiz yoksa- şüphesiz, gerçekte konfederalizm anahtar bir temeli biçimlendirir ve ademimerkeziyetçilik kavramının içini doldurur- özgürlükçü bir belediyeciliğin takvimi kolaylıkla en iyi ihtimalle bir anlamsızlığa dönüşebilir veya en kötü ihtimalle büyük bir dar görüşlülüğe araç olabilir.

O halde konfederalizm nedir? Herşeyden önce üyelerinin veya delegelerinin çeşitli köyler, kasabalar ve hatta büyük şehirlerin semtlerindeki popüler yüz-yüze demokratik topluluklardan seçildiği bir yönetici konseyler ağıdır. Bu konfederal konseylerin üyeleri kelimenin tam manasıyla temsili olarak seçilmiş, geri çağrılabilir ve onları toplulukların kendileri tarafından formüle edilmiş politikaların koordinasyonu ve yönetimi amacı için seçen topluluklara karşı sorumludurlar. Bu yüzden, cumhuriyetçi hükümet sistemlerindeki temsilcilerin olduğu gibi politika yapmak değil, tamamen yönetimsel ve pratik bir işlevleri vardır.

Konfederalist bir bakış, politikaların oluşturulması ile koordinasyon ve benimsenen politikaların icraati arasında net bir ayrım koyar. Politikaların oluşturulması sadece katılımcı demokrasi pratikleri üzerine temellendirilmiş popüler komün topluluklarının hakkıdır. Yönetim ve koordinasyon köylerin, kasabaların, semtlerin ve şehirlerin bir konfederal ağa bağlanması anlamına gelen konfederal konseylerin sorumluluğudur. Güç böylece yukarıdan aşağıya olmak yerine aşağıdan yukarıya akar ve konfederasyonlarda gücün aşağıdan yukarıya doğru akışı federal konseylerin ufak yerlerden bölgelere, bölgelerden daha büyük toprak parçalarına uzanması ile zayıflır.

Konfederalizmi hayata geçirirken kaynakların, üretimin ve politika yapmanın paylaşılmasına dayanan özgün bir karşılıklılık ilkesiyle toplulukların birbirlerine bağımlı olması, hayati bir önem taşır. Eğer bir topluluk önemli maddi ihtiyaçlarını sağlamak ve onu daha büyük bir bütüne bağlayacak politik amaçları gerçekleştirmek için bir diğer topluluğa veya genel olarak topluluklara güvenmeye zorunlu değilse kapalılık ve dar görüşlülük gerçek ihtimallerdir. Yalnızca konfederasyonun katılımcı yönetim formunun-konfederal ağlar anlamında-bir uzantısı olarak anlaşılması gerektiğini kabul ettiğimizde, ademimer-keziyetçilik ve lokalizm, daha büyük bir gövdeyi oluşturacak toplulukları, daha geniş insan birliktelikleri pahasına, dar görüşlü bir tavırla kendi kabuklarına çekilmekten kurtarabilir.

Bu nedenle konfederalizm topluluklar ve bölgeler arasında var olması gereken bağımsızlığı daimi kılmanın -şüphesiz yerel kontrol esaslarından vazgeçmeksizin bağımsızlığı demokratikleştirmenin-bir yoludur. Akılcı bir kendi-kendine yeterlilik ölçüsü her yerleşim ve bölge için istenilir iken, konfederalizm bir taraftan yerel cemaatçilikten diğer taraftan aşırı bir ulusal ve global iş bölümünden kaçınmanın bir vasıtasıdır. Kısaca söylemek gerekirse, bir topluluğun dengeli bir ekolojik toplumu gerçekleştirecek

daha büyük bir bütüne katılırken kimliğini ve tamamlanmışlığını elinde tutmasıdır.

Bir toplumsal organizasyon prensibi olarak konfederalizm en olgun haline ekonominin kendisinin, yerel çiftliklerin, fabrikaların ve yerel belediye sorumluluğundaki diğer ihtiyaç duyulan atılımların onun yerini alması yoluyla konfederalize edilmesiyle ulaşır-bunun anlamı, bir topluluğun, ister büyük ister küçük olsun, kendi ekonomik kaynaklarının diğer topluluklar ile kurulan bir ağın içinde yönetmeye başlamasıdır. Bir yandan kendi-kendine yeterli bir ekonomi, diğer yandan değişime dayalı pazar ekonomisi arasında seçim yapmaya zorlamak basitleştirici ve gereksiz bir ikilem yaratmak olur. Konfederal bir ekolojik topluluğu, paylaşımcı, değişim ilişkileri tavizleri ile kendilerini kirletmiş “kooperatif” kapitalistik toplulukları tarzında değil ihtiyaçlara göre dağılımı sağlamanın verdiği hazza dayalı bir paylaşımı gerçekleştiren bir toplum olarak düşünmek istiyorum.

İmkansız mı? Ulusallaştırılmış mülkiyetin (ki bu ekonomik güçle merkezleş-tirilmiş devletin politik gücünü pekiştirir) veya özel pazar ekonomisinin (“büyü ya da öl” kuralının gezegenin tümünün ekolojik stabilitesinin temelini sarsmakla tehdit ettiği) daha işletilebilir olduğuna inanmaktan vazgeçemediğimiz sürece ekonominin konfedere edilmiş

belediyeleşmeye karşı uygulanabilir bir alternatif nasıl sahip olduğumuzu” görmeyi başaramıyorum. Her halukarda, tüm terfi etmek istekleri ile birlikte imtiyazlandırılmış devlet bürokratları veya açgözlü burjuva müteşebbisleri-ve hatta emekçi kontrollü girişimler olarak adlandırılan “kollektif kapitalistler”-artık olmayacağından topluluğun problemleri ile karşı karşıya gelecek olanlar, yaptıkları iş veya buldukları işyerleri ne olursa olsun, yurttaşlar olacaktır. Artık, işin, işyerinin, statünün veya mülkiyet ilişkilerinin geleneksel özel çıkarlarını aşmak gerekecek ve komünün ortak sorunlarına dayalı genel bir çıkar yaratma zorunluluğu olacaktır.

Bu nedenle konfederasyon ademimerkeziyetçiliğin, lokalizmin, kendi-kendili-ğindenliğin, bağımsızlığın-ve fazlasının bir bileşimidir. Bu daha çok bugün sahip olduğumuz pasif seçmenlerin ve tüketicilerin tersine katılımcı bir demok-rasideki akılcı aktif yurttaşlığa yönelen vazgeçilmez ahlaki eğitim ve karakter yapılanmasıdır. Nihai olarak, birbirimizle olan ve doğayla olan ilişkilerimizin bilinçli bir yeniden yapılandırılmasının yerini tutabilecek hiçbir şey yoktur.

Toplum ve doğal dünya ile olan ilişkilerimizi yeniden kurmayı yalnızca ademimerkeziyetçilik veya lokalizm veya kendi kendine yeterlilik ile başarabileceğimizi ileri sürmek bize tamamlanmamış bir çö-

zümleler toplamları bırakır. Konfedere edilmiş belediye-
cilik temelinde oturtulan bir topluluk için bu öngörüler
arasında bir noktayı ihmal ettiğimiz anda, yaratmayı
umduğumuz tüm toplumsal yapıda genişleyen bir boşluk
bırakmış oluruz. Bu boşluk büyüyecek ve nihayetinde
yapının kendisini yıkacaktır-aynen pazar ekonomisinin
“sosyalizm”, “anarşizm” veya iyi bir toplum ideali olan
hangi düşünce olursa olsun bir araya getirildiğinde
sonunda bir bütün olarak topluluğa hükmetmesinde
olduğu gibi. Aynı şekilde politika yapmak ve idare etmek
arasındaki farkı atlamayız, bir kez politika yapmak insanların
elinden kayıp gittiğinde kolayca bürokratlara dönüşecek
delegeler tarafından yutulacaktır.

Konfederalizm, gerçekte, bir bütün olarak düşünül-
meks zorundadır: titiz bir şekilde idare edilen ko-
ordinasyon sistemi ile belediyelerdeki katılımcı de-
mokrasiyi bir araya getiren bilinçli olarak biçimlen-
dirilmiş bir bağımsızlık gövdesi. Bu bağımsızlığın
ve bağımsızlığın daha zengin bir şekilde eklemlen-
dirilmiş bağılılığa doğru, özgür bir toplumdaki bireyin
çocukluktaki bağılıktan gençlikteki bağımsızlığa doğru
gelişmesi ve geriye yalnızca bireyler ve birey ile toplum
arasındaki bilinçli bir bağımsızlık biçimi bırakmasında
olduğu gibi, diyalektik gelişmesini içerir.

Konfederalizm, bu nedenle farklılıklarıyla ve daha büyük farklılık yaratacak potansiyel etkileriyle ekolojik toplum kimliğinin korunduğu bir toplumsal metabolizma sıvısı ve daha da gelişen çeşididir. Konfederalizm, gerçekte, toplumsal tarihin bir kapanışına işaret değildir (son yıllardaki “tarihin sonu” ideologlarının liberal kapitalizm için bizi inandırmaya çalıştıkları gibi), daha çok toplum ve toplum ile doğal dünya arasındaki katılımcı bir evrim tarafından işaretlenen yeni bir eko-toplumsal tarih için kelkiş noktasıdır.

İkili İktidar Olarak Konfederasyon

Yukarıda yazdıklarında herşeyden önce belediyeçilik temeli üzerinde konfederasyon ile genel olarak merkezileştirilmiş devlet ve son zamanlardaki ulus-devlet arasındaki nasıl keskin bir gerilim olduğunu göstermeye çalıştım. Konfederalizm, vurgulamaya çalıştığım gibi, idare etmenin basitçe bir toplumsal, özellikle sivil veya belediyeçi biçimi değildir. İnsanlık ilişkilerinde yüzyıllarca süren tarihini arkasına alan çoşkun bir gelenektir. Kuşaklar boyunca konfederasyonlar aynı derecede uzun bir zaman bo-

yunca merkezileşmeye doğru ve ulus-devletin yaratılmasına doğru olan tarihsel eğilimlere karşı koymaya çalıştılar.

Eğer bu ikisi -konfederalizm ve devletçilik- birbirleriyle gerilim içinde Kanada ve Birleşik Devletler'deki eyalet yönetimleri gibi “yerel kontrol” illüzyonu yaratmak için arada kalan bir yönetim türünü kullanan ulus devletle bir gerilim içinde görünmüyorlarsa, konfederasyon düşüncesi tüm anlamını yitirecektir. Kanada'daki taşra otonomisi ve Birleşik Devletler'deki eyaletlerin hakları “sovyetler” veya konseylerin, Stalin'in totaliter devleti ile gerilim içinde bulunan halk kontrolü için sağladıkları ortamdan daha fazla konfederal değildirler. Rus sovyetlerin yönetimi, Rus Devrimi'nden sonraki bir veya iki yıl içinde partileri ile işbirliği içinde bolşevikler tarafından ayak oyunları ile ele geçirilmişti. Konfederal belediyelerin rolünün ulus-devlete bir karşı koyma gücü olarak oportünist bir şekilde eyalet yönetimi için “konfederalist” adayları yarıştırmak-veya, daha karabasan bir şekilde, görünüş olarak demokratik eyaletlerdeki valilik yönetimi için yarıştırmak(bazı A.B.D. yeşillerinin teklif ettikleri gibi)konfederasyonlar ve ulus-devlet arasındaki gerilim ihtiyacını lekelemektir-şüphesiz bunlar terimlerin derin anlamlarında bir arada olamayacakları gerçeğini gizlemektedir.

Konfederalizmi bir bütün olarak–ademimerkezileşme, katılımcı demokrasi, ve lokalizm için bir yapı-ve gelişmenin yeni hatları boyunca daima daha büyük bir farklılık yaratacak potansiyel olarak tanımlamada, vurgulamak istediğim belediyeler arasındaki bağımsızlığa uygulanan bütünlük fikrinin aynısının ayrıca belediyciliğin kendisine de uygulanabileceğidir. Belediyeçilik, daha önce yazdıklarım da belirttiğim gibi, bireylerin politik arenası, kişisel arkadaşlık samimiyetinin ve aile mahremiyetinin ötesine geçen, hakiki bir basamak olan dünyanın en acil politik arenasıdır. Politikanın polisi veya topluluğu gerçekten yönetmenin Hellenik duyarlılığında düşünülmesi gereken bu en öncelikli politik arenada birey yalnızca bir kişi olmaktan aktif bir yurttaş olmaya, şahsi bir varlık olmaktan halka ait bir varlığı olmaya dönüştürülebilir. Toplumun geleceğine doğrudan katılacak işlevsel bir varlık olarak yurttaşı gerçek anlamda geriye getiren bu hayati arenayı vermekle, kolektif gücün gerçekte bir veya birkaç bireyin emdiği bir güce dönüştüren temsili yönetim biçimlerinde beyan edilen herhangi bir insan etkileşimi seviyesinden daha temel (ailenin kendisi dışında) bir insan etkileşimi ile karşı karşıyayız. Belediyeçilik bu nedenle tarih sürecinde çok çarpıtılmış olmakla birlikte halka ait yaşamın en özgün arenasıdır.

Tersine, delegelendirilmiş veya yetkilendirilmiş “politika” seviyeleri belediye veya yurttaş gücünün bir dereceye veya diğere feragatini varsayar. Belediyecilik daima gerçekten özgün halka ait dünya olarak anlaşılacak zorundadır. Bir belediye başkanı gibi yönetici pozisyonlarını gücün temsilci krallıklarındaki bir vali ile karşılaştırmak bile sivil yaşamın kendisinin temel politik doğasını tamamen yanlış anlamak ve yanlış yapılanmasına meydan vermektir. Bu nedenle yeşiller için “yönetici” gibi terimlerin -modern mantığın buyurduğu- tamamen formal ve analitik tarzda birbiriyle değiştirilebilir iki pozisyon yarattığını iddia etmek yönetici güç nosyonunu içeriğinden tamamen uzaklaştırmak, değiştirmek, kelimeye eklediğimiz dışsal kategorilerle onu hemen hemen hiç yaşamayan bir kategoriye dönüştürmektir. Eğer şehir bir bütün olarak görülecekse, ve katılımcı bir demokrasi yaratmak için potansiyellerine tam olarak itibar edilecekse, Kanada ve Birleşik Devletler’deki taşra yönetimleri ve eyalet yönetimleri açık bir şekilde en iyisinden tümüyle temsilcilik etrafında, en kötüsünden oligarşik kurallar etrafında organize edilerek yerleştirilmiş küçük cumhuriyetler olarak görülmek zorundadır. Onlar ulus-devletin -ve gerçek bir halk alanının gelişmesini engelleyen kurumların- ifade kanallarını sağlarlar.

Kısaca Bir Yeşil'i özgürlükçü belediyeçilik programında bir belediye başkanlığı için yarıştırmak sözde özgürlükçü belediyeçilik programında bir taşra veya eyalet valiliği için yarıştırmaktan niteliksel olarak farklıdır. Bu, bir belediyede, bir taşrada veya eyalette ve ulus-devletinin kendisinde varolan kurumların, içeriksizleştirilmesine dek kadar vararak bu üç yönetici pozisyonun tamamen formal bir başlık altına alınmasına sebep olur. Herhangi biri benzer bir muğlaklıkla insan ve dinazorların eş omirilikleri nedeniyle onların aynı türe veya hatta aynı cinse ait olduğunu söyleyebilir. Bu durumların herbirinde bir kurum-bu belediye, meclis üyesi veya seçici bir kişi olsun-bir bütün olarak belediye bir içerikte görülmek zorundadır, bir cumhurbaşkanının, başbakanın, kongre üyesinin veya parlamento üyesinin, bunun karşılığında, bir bütün olarak devlet kortekstinde görülmek zorunda olması gibi. Bu duruş noktasından bakıldığında Yeşiller için belediye başkanlığını yürütmek taşra veya eyalet ofislerini yürütmekten tamamen farklıdır. Birisi bir belediye başkanının gücünün neden eyalet veya taşranın ofis-sahiplerinkinden çok daha fazla kontrol edilebilir olduğu ve halkın hareket alanı içinde olduğu konusunda sonu gelmez detay sebepler bulunabilir.

Tekrarlama riskini göze alarak, bu gerçeği ihmal etmenin, içerik ve içinde politika, yönetim, katılım ve temsilciliğin yer almak zorunda olduğu çevre duyarlılığından kolayca vazgeçmek olduğunu söylemeye izin verin. Basitçe ifade etmek gerekirse, bir kasaba veya şehirdeki bir belediye binası, eyaletin, devletin veya ulus-devletin hükümet merkezi değildir.

Hiç kuşkusuz bugün kendi kuralları içinde devletvari olan çok büyük şehirler vardır. Böylesi metropolitan alanlara örnek olarak New York City veya Los Angeles düşünülebilir. Bu gibi durumlarda, Yeşil hareketin minimum programı, yalnızca şehir alanlarının kendilerinin arasında değil, olmayan şehir alanlarının içinde-yani banliyöler veya tanımlanabilir bölgeler arasında-konfederasyonları yerleştirmek amacını taşıyabilir. Bu yüksek nüfuslu, yayılmış ve sınırları taşmış varlıklar, tam anlamıyla, nihayetinde insani boyutlarda ölçülendirilmiş ve katılımcı demokrasiye izin verecek özgün belediyelere bölünmek zorundadırlar. Bu oluşumlar henüz ne kurumsal olarak ne de fiziksel olarak, bizim bazen kalabalık Amerikan eyaletlerinde dahi bulabildiğimiz cinsten, eyalet güçlerince tam olarak biçimlendirilememiştir. Ne belediye başkanı henüz büyük zorlayıcı güçlere sahip vali gibi bir yönetici ne de şehir meclisi, ABD’de

bugün varolduğu şekliyle, ölüm cezasını gerçeğe dönüştürebilecek bir kanun yapıcısıdır.

Kendilerini devletvari yapılara dönüştüren şehirlerde hala özgürlükçü hatlarda politikaların yapılmasının alanı vardır. Şimdiden bu kent varlıklarının, devasa bürokrasiler, polis güçleri, vergi güçleri ve özgürlükçü belediyecilik yaklaşımı için ciddi problemler ortaya çıkaran yasama sistemlerinin altında boğulmuş olan bu yönetici kademeleri çok belirsiz bir zemin oluştururlar. Kendimize daima tüm samimiyetimizle somut durumun hangi biçimi alacağını sormak zorundayız. Büyük şehirlerdeki şehir meclisleri ve belediye ofisleri artan bir şekilde güçlenen eyalet veya taşra yönetiminin gücünün konsantrasyonu için bir alan sağladıkları yerlerde, hatta daha kötüsü bölgesel güçlerin böyle birçok şehirde (Los Angeles dikkate değer bir örnektir)düşünülenin ötesine gitmesi halinde, şehir meclisi için aday olmak artan otoriter eyalet kurumlarının gelişmesini durdurmak ve kurumsal olarak ademimerkezileştirilmiş demokrasiyi kurmaya yardım etmek için elimizdeki tek yol olabilir.

New York City gibi bir kent kütlelerinin *fiziksel* olarak özgün belediyeler ve nihayetinde komünlere bölünmesi kuşkusuz çok uzun bir zaman alacaktır. Böylesi bir çaba yeşil hareketin maksimum programının bir parçasıdır. Böylesi bir kentsel varlığın *ku-*

*rum*sal olarak yavaşca ademimerkezeleştirilme-mesi için bir neden yoktur. Fiziksel ademimerkezeleşme ile kurumsal ademimerkezeleşme arasındaki fark her zaman hatırda tutulmalıdır. Bu devasa şehirlerde demokrasiyi yerelleştirmek ve halka gerçekten daha fazla güç vermek için radikaller ve hatta şehir planlamacılar tarafından sürekli mükemmel öneriler geliştirildi ve böylesi bir çabaya sinsice engeller çıkarılan merke-ziyetçiler tarafından yok edildi. Kurumsal ademimerkezeleşmeyi böylesine devasa bir varlığın fiziksel olarak kırılması ile ve uyumlu bir şekilde gerçekleştirmek, ademimerkeziyetçiliği savunma argümanlarında karışıklık yaratmaktadır. Bu çok farklı iki hattı gerçekleştirme veya bunları birbiriyle karıştırma kesinlikle merkeziyetçilerin bir oyunudur. Özgürlükçü belediyeciler, kurumsal ve fiziksel ademimerkezeleşme arasındaki farkı ve birinci tamamen gerçekleşse dahi ikincisinin gerçekleşmesinin yıllar alabileceğini akıllarında tutmak zorundadırlar.

3 Kasım 1990, Green Perspectives

Anarşist Kütüphane

Murray Bookchin
Konfederalizmin Anlamı
03.11.1990

23.01.2022 tarihinde şuradan alındı:
www.ekoloji.org
Çeviri: Toplumsal Ekoloji
İngilizce Aslı: The Meaning of Confederalism

tr.anarchistlibraries.net